Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: HE 225/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

Tampereen kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunnon työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevasta hallituksen esityksestä.

Esitysluonnoksen vaikutuksista yleisesti

Esityksen tavoitteet ovat oikeasuuntaisia ja jaamme näkemyksen lainsäädännön uudistamisen tarpeellisuudesta esimerkiksi tietosuojaan liittyen roolien selkeyttämiseksi KEHA-keskuksen, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä työllisyyden kuntakokeilukuntien välillä. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmä URA sekä siihen kiinteästi liittyvä työnhakijan asiointikanava ovat elinkaarensa päässä ja uusien tietojärjestelmäratkaisujen käyttöönotto on välttämätöntä. Valtakunnallista palvelualustaa sekä tietojärjestelmäkokonaisuutta koskeva lainsäädäntö on edellytys palvelujen käyttöönotolle.

Hallituksen esityksen kirjallinen lausuntokierros järjestettiin 28.6.-20.8.2021. Lausuntokierroksen palautteessa on nostettu usean eri tahon toimesta (mm. Kuntaliitto) esille, että esityksen vaikutusarviossa ei ole riittävällä tavalla huomioitu kunnille uuden tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönoton myötä syntyviä välittömiä ja välillisiä kustannuksia. Tältä osin Tampereen kaupunki toteaa, että esityksen taloudellisten vaikutusten arviointi painottuu edelleen voimakkaasti KEHA-keskukselle aiheutuviin kehittämiskustannuksiin eikä kunnille syntyviä kustannuksia ole juurikaan arvioitu.

Tampereen kaupunki yhtyy näkemykseen, että työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmän ylläpito ja kehittämisvastuu tulee keskittää KEHA-keskukselle. Kunnat tulee kuitenkin ottaa palvelujen kehittämiseen mukaan, sillä niillä on tosiasiallisesti mahdollisuus ja tahtotila arvioida digitaalisten palvelujen kehittämistarpeita omien asiakkaidensa osalta.

Tampereen kaupunki pitääkin tärkeänä, että kuntien aktiivinen rooli työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyyn käytettävän järjestelmäkokonaisuuden sekä palvelualustan kehittämisessä huomioidaan. Yhteiskehittämisen rakennetta ja mallia tulisi arvioida erityisesti TE2024-uudistukseen liittyvän lainsäädännön valmistelun yhteydessä.

Asiakastietojen käsittely – huomiot tietosuojan ja tiedolla johtamisen näkökulmasta

Hallituksen esityksen tietosuojaa koskevat kirjaukset ottavat hyvin huomioon aiemman lausuntopalautteen ja esitykseen tehdyt tarkennukset ovat pääosin hyvin perusteltuja. Tampereen kaupunki pitää kirjausta asiakkaiden henkilötietojen käsittelyn yhteisrekisterinpitäjyydestä tarkoituksenmukaisena ja tervetulleena. Esityksen mukaan kokeilulaissa tarkoitetuista kokeilualueiden kunnista tulisi työ- ja elinkeinotoimistojen sijaan yhteisrekisterinpitäjiä KEHA-keskuksen kanssa kokeilulaissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden tietojen osalta. Ratkaisu on perusteltu ja selkeyttää toimijoiden tosiasiallisia rooleja asiakkaiden henkilötietojen käsittelyssä.

Asiakastietojen käsittelyyn liittyen, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun 6 § 1 momenttia ei esitetä muutettavaksi aikataulusyistä tässä säädöshankkeessa. Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan tiedonsaantioikeuden perustuminen tiedon välttämättömyyden sijasta tiedon tarpeellisuuteen sujuvoittaisi kuntien asiakastyön prosessia ja nopeuttaisi asiakkaan saamaa palvelua. Palveluntuottajien osalta tiedonsaantioikeuden laventaminen helpottaisi asiakkaille suunnattujen palvelujen toteuttamista. Tiedonsaantioikeuden osalta pidämmekin tärkeänä asian huomioonottamista tulevissa lainsäädäntöhankkeissa.

Tiedolla johtamisen tueksi tarvittavan datan hyödyntäminen on merkittävässä roolissa, kun asiakaslähtöisiä palveluja kehitetään. Valtakunnallisen palvelualustan ja tietovarantojen (ml. asiakkaiden työnhakuprofiilien tietovaranto) osalta Tampereen kaupunki katsoo, että kunnilla tulee olla käytettävissään kaikki tietovarantoihin kertyvä tieto, joka tietosuojalainsäädäntö huomioiden voidaan teknisten rajapintojen kautta niille tarjota.

Huomiot asiakastyön ja -palvelun näkökulmasta

Laki luo säädösperustan työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäkokonaisuuden uudistamiseksi ja käyttöönottamiseksi. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat kunnat käyttävät työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmää kokeilulaissa tarkoitettujen tehtäviensä järjestämisessä ja tuottamisessa. Esitys ei tuo muutosta tähän kuntien lakisääteiseen järjestelmän käyttövelvoitteeseen.

Lain voimaantullessa alkaa uuden palvelualustakokonaisuuden vaiheittainen käyttöönotto. Se on tehtävä KEHA-keskuksen toimesta hallitusti ja ennen kaikkea selkeästi kuntiin päin viestien. Kuntien palaute uuden järjestelmän osalta tulee ottaa huomioon heti käyttöönoton alkuvaiheessa.

Lopuksi Tampereen kaupunki haluaa nostaa esille huolensa uuden tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönottoaikatauluun liittyen - lähinnä sen ajalliseen yhteyteen muun muassa pohjoismaisen työnvoimapalvelumallin mukanaan tuomien muutosten kanssa.

Kausivaihteluun liittyvä asiakasmäärien nousu touko-kesä-heinäkuun aikana, lomakausi sekä kuntakentällä meneillään oleva hyvinvointialueuudistus tuo uusien järjestelmäratkaisujen käyttöönottoon merkittäviä riskitekijöitä, jotka voivat haitata merkittävästi asiakastyön sujuvuutta ja jopa vaarantaa yhdenvertaisen palvelujen saatavuuden.

Lisätietoa:

Janne Taiponen
Kehityspäällikkö
Tampereen kaupunki
Työllisyys- ja kasvupalvelut
p. 040 484 6973
etunimi.sukunimi@tampere.fi